

V C
1327^a

I, 191

Vc
1327a

AR xv, 8.

I, 191

RECHENKUNDE
VON
LEHRER
AN DER
HIGLIAN
UNIVERSITÄT
ZÜRICH
1858

ORIGINELE
PROFESSIONAL
PAPIER
VON
LEHRER
AN DER
HIGLIAN
UNIVERSITÄT
ZÜRICH
1858

RECTOREM ACADEMIAE
MAGNIFICVM

ILLVSTRISSIMOS COMITES
VTRIVSQUE REIPVBLICAE PROCERES

NEC NON

GENEROSISSIMOS ET NOBILISSIMOS

HVIVS ACADEMIAE CIVES

A D

AVDIENDAM

ORATIONEM

QVA

PROFESSIONEM IVRIS
PRIMARIAM

CLEMENTISSIME SIBI DEMANDATAM

PROXIMO DIE MERCVRII

H. L. Q. C.

AVSPICABITVR

OFFICIOSISSIME ET HVMANISSIME

INVITAT

MICH. HENRICVS GRIBNER JCTVS.

De Tit. Comit. Polab. Saxon. ex Diplom. Henrici Ill. A.

Equor nutum *providi Numinis*, et iussu *Regis et Domini mei Clementissimi*, atque in *Academiam*, eandemque mihi patriam, et ad *Musas veteres*, et longo intervallo intermissa studia, libente animo me recipio. Quod dum aggredior, in mentem veniunt, quae de *Titulo Comitis Palatini Saxoniae in literis HENRICI Marchionis Misniae*, quem *Illustrem* vulgo dicunt, ante duo lustra, et quod excurrit, in *Academia Vitembergensi* scripti (1). Atque eo quidem tempore secutus sum

A

sum

(1) Vid. *Programm. praemissum Dissert. inaug. Reichii* sub Praesid. WERNHERI habitae an. 1715. quod nonnullis auctum accessionibus extat *Tom. III. Opusc. Iur. Publ. Sect. II.*

sum diplomatum a *Viris Clarissimis* FABRICIO, SAGITTARIO, SCHLEGELIO, MOLLERO, WECKIO, TENZELIO, BECMANNO, STRVVIO aliisque editorum fidem et ex iis coniecturas dedi, quas censurae et iudicio eorum, quibus aut archiva consulendi facultas, aut dispersas in aliorum scriptis literas colligendi, otium esset, submisi. Inciderunt post haec nonnullae chartae ineditae in manus meas, licuitque mihi inspicere plures alias, quae in archivis latent, ex quibus confirmari quae de hoc argumento à me dicta sunt, atque emendari etiam possunt. Retractabo itaque coniecturas meas, atque paulo plenius de usu huius elogii in *litteris Henrici Illustris* exponam.

Atque illud quidem principio nullus dubito affirmare, ante annum Sec. XIII. trigessimum, quo scriptae sunt literae, quae hunc titulum praefereunt, a *celeberrimo* STRVVIO editae (2) *Henricum* nunquam *Landgravii Thuringiae* et *Comitis Palatini Saxoniae* elogii usum esse, quod docent quae
anno

---

(2) Vid. *Dissert. STRVVII de Comit. Palat. Sax.*
p. 15. add. HORNII Cod. Diplom. Num. 4.

anno 1221. (3) 1222. (4) 1223. (5) 1225. (6)
1226. (7) 1227. (8) et 1228. (9) prodierunt
monu-

(3) Hoc enim anno primum et antiquissimum *Henrici* monumentum datum est, privilegium *Cellensis Monasterio* concessum, quod post SCHLEGELIUM et alios exhibet HORNIVS *l. c. Diplom. I.* in cuius principio *Henricus Misnensis et Orientalis Marchio*, *Ludovicus* autem in cuius tutela eo tempore *Henricus* erat, *Landgravius Thuringiae et Palatinus Comes Saxoniae* dicitur.

(4) Ad hunc ann. pertinet Diploma *Ludovici Thur. Land. Sax. Com. Palat.* quo, loco et vice chari nepotis sui *Henrici filii Domini Theoderici Misnensis et Orientalis Marchionis*, in *Orientalis Marchiae* provinciali se praesedisse memorat. vid. HORN. *Dipl. II.*

(5) Hoc anno scriptum est Diploma, quod idem HORN. *no. III.* attulit, hoc praescripto elogio *Henricus Dei gratia Marchio Misnensis et Lusicensis*. Sed scribendum est sine dubio, *Orientalis*, pro quo *Lusicensis* titulum substituit non nemo, vt indicaret, per *Marchiam Orientalem Lusatiam* intelligi. Neque enim in vlllo alio *Diplomate Lusicensis Marchio* noster dicitur, sed *Orientalis*, quae vtrum ad *Lusatiam* an ad *Osterlandiam* appellatio pertineat, alio tempore expendam ex instituto.

(6) Huius anni sunt literae, quibus *Henricus Misniae et Orientalis Marchio* fratribus *Coenobii Cellensis*

monumenta, in quibus non aliis, quam *Misnensis et Orientalis Marchionis* titulus apparet.

Hoc

sis omnes possessiones, rite acquiritas, confirmat, et insuper omnes *Parochias in Vriberc*, cum omnibus attinentiis confert, adstipulante honestorum virorum testimonio, quorum ista sunt nomina: *Pobpo, Comes de Henninberc, Winemarus, Abbas de Porta, Hermannus, Burggravius de nouo castro, Albero de Rochowe, Vlricus de Maltiz, Botto de Sconinberc et frater eius Hermannus, Iohannes de Brandiz, filius Gozwini, Otto de Disgowe*, et quam plures alii, tam Clerici, quam Laici. Eod. ann. *Eckhardus Mersburgensis Ecclesiae Episcopus Henrico* nostro non alium, quam *Misnensis et Orientalis Marchionis* titulum tribuit, in literis, quibus profitetur, quod *Henricus* in villa *Ousiz*, ad *Cellam S. Mariae* pertinente, ecclesiam aedificari atque dedicari consenserit. Testes sunt *Henricus maior Praepositus, Henricus Decanus, Ernestus Scholasticus, Henricus Custos*, etc. *Henricus de Warin, Otto de Lichtenbagen, Herbordus pincerna Episcopi, Werno, Marfcalcus*, et alii quam plures tam Clerici, quam Laici.

(7) Non nisi vnum mihi occurrit, quod ad hunc annum referri possit, Diploma, quo *Iutta Marchionissa Misnensis*, et *Heinricus Misnensis et Orientalis Marchio* protestantur, quod *Heinricus Misn. et Orient. Marchio*, ad instantiam et rogatum *Domini*

Hoc vero ann. 1230. si fides est habenda
diplomati *Struviano*, adhibuit *Henricus* no-
ster titulum *Thuringiae Landgr. et Saxoniae*.
Com.

mini *Alberti Magdeburgensis Archiepiscopi*, et de
voluntate sua, et consilio *Lodewici Thuringiae*
Landgrauii, Ecclesiae in *Ryzowe* bona quaedam
in *Widowe* contulerit, *Dominae Iuttae*, sui que
filii *Heinrici* sigillo appenso.

(8) Prouoco ad literas, per quas *Henricus*, Dei gra-
tia, *Orientalis et Misnensis Marchio*, causam,
quae inter venerabilem Virum *Heinricum Abbatem*
Cellae S. Mariae ex parte vna, et *Sifridum de*
Lubin ex parte altera, de proprietate montis ibi-
dem et super aliis iuribus, iudiciis et possessioni-
bus versabatur, composuit. Testes sunt: *Albertus*
Praefectus de Donin, *Otto Praefectus de Dewin*, et
Vlricus, *Notarius Marchionis*.

(9) Ad hunc annum duo memorabilia allegare pos-
sum monumenta, vnum, quo *Henricus*, *Misnensis*
et *Orientalis Marchio*, profitetur, quod causa,
quae inter fratres de *Cella S. Mariae* ex parte vna,
et *Sifridum*, *Praefectum de Liznck* et fratrem eius
Alberonem, ex altera parte, versabatur terminata
sit, cui, praeter alios testes plures, subscripti,
Meinberus Praefectus Misnensis, *Otto et Bodo fra-*
tres de Ylburch, *Heinricus Dapifer de Burne* etc.
alterum, quo idem *Henricus*, *Misnensis et Ori-*
entalis Marchio, pro remedio patris sui, *Theodori-*
ci, quondam *Misnensis Marchionis*, et de con-

Com. Palat. ex quo infert *V. Cl.* illum non tantum *Henrico Raspone* superstitite, sed etiam ante impetratam, a *Friderico II.* Imperatore, investituram, haec elogia usurpasse. Suspectam igitur et dubiam mihi videri illarum tabularum auctoritatem dixi, in qua sententia persisto, persuasus firmiter, aut eo anno non scriptas esse, quem prae se ferunt, aut ad *Henricum* nostrum, cui tribuit eas STRVVIVS, non pertinere, aut titulum *Landgrauii Thur. et Com. Palat. Sax.* in autographo non reperiri. Et quod ad annum quidem attinet, suspicarer in numero illius latere mendum, nisi testium, qui subscripserunt, aetas illi satis conveniret, ex quibus *Engelbardus*, *Numburg. Episcopus*, ann. 1242. aut ante ea certe tempora obiit,

---

sensu *Alberti*, *Ducis Saxoniae*, sui tutoris concedit, ut fideles sui, *Otto et Bodo*, fratres de *Ylburg*, villam *Meinardiz*, quam ab ipso *Henrico* in feodo tenuerunt, Ecclesiae in *Mollberch* conferant. Datum *Burne* in castro *Dapiferi*. Ex illo apparet transactioni fratrum *Cellensium* auctoritatem et confirmationem *Marchionis* nostri accessisse, ex hoc *Albertum Ducem Saxoniae* eius gessisse tutelam, cuius rei non memini mentionem fieri ab iis, qui res gestas *Henrici* exposuerunt.

it, (10) quibus Comitis Palat. elogium titulis suis Marchio noster inseruit. Ad *Henricum* qui *Raspe* dicitur, si referre velis, vel solus obstabit, titulus *Marchionis Misniae et Orientalis*, quo ille nunquam usus est, (11) neque

(10) Obiisse illum anno 1242. *acta et facta Praesulum Numburg.* quae PAVLINI edidit p. 138. tradunt, quae allegavi ipse in *Opusc. Iur. Publ. Tom. III. S. 2. §. 6. p. 37.* Itaque in locum anni 1236. qui vitio typorum irrepsit, substitui debet hic annus 1242. Nam post annum 1236. superstitem fuisse *Engelhardum*, vel literae, quibus Monasterio religiosarum foeminarum in *Grizlawe* suae Dioeceseos 18. mansos contulit, quos eidem Ecclesiae Numburg. ministeriales partim vendiderant, partim donauerant, et monasterium hoc in *B. Apostol. Petri et Pauli* ac suam protectionem recepit, quae datae sunt apud *Sconenberch.* an. 1238. V. Non. Jul. et transactio inter *Henricum Illustr.* et eundem Episcop. *Engelhardum*, eodem anno inita docent.

(11) Ut taceam diplomata a TENZELIO, PAVLINI, SAGITTARIO, LEVKELDIO aliisque edita, ad quae prouocavi d. §. 6. *lit. c.*, ineditae quoque, quae supersunt plures, chartae, idem confirmant, ex quibus eas allegasse sufficiat, quibus *Henricus Thur. Landgr. et Sax. Palat. Com.* anno 1233. Monasterio in *Reinstorff* ad instantiam *Conradi* et *Fride-*

neque causam habuit, cur vteretur. Hoc
elogium si tollas non multum equidem re-
pugnaverim ei, qui *Henricum Raspe* auto-
rem Diplomatis huius esse contendat, quamvis
aliter visum sit *Celeberrimo* STRUVIO, qui
Henrico Illustri id vindicavit. Mihi hoc
vnum sufficit, si ad *Henricum* Illustrum
omnino referendum sit, titulum *Landgra-
vii* et *Com. Palat. Saxon.* temporis, quo
scriptum est, rationibus non convenire, cum
omnes Marchionis nostri literae, quae et
ante annum XXX. huius seculi, et post haec
ad annum XLII. usque scriptae sunt, illo elo-
gio careant, atque plures aliae causae obsti-
terint, quo minus illo tempore *Henricus*
titulos hos usurpare posset. (12) Sane hoc
ipso anno XXX. *Henricus* noster *Ecclesiae*
Sanctimonialium Cisterc. Ord. in proprietate
sua Mulberc per fideles suos *Ottonem* et
Bodo-

FridERICI fratrum de *Tannenrode* omne ius aduo-
catiae in 5. mansis in *Almarisdorf* et in *Schartou-*
we fitis, quod *Theodoricus* de *Subach* ab istis fra-
tribus iure feodi susceperat, confert.

(12) Quas pluribus persequitur Cl. C. F. REIN-
HARD. *Dissert. de Tit. Comitis Palat. Saxoniae in*
litteris Henrici Illustris orig. et rat. p. 8. seqq.

Bodonem Advocatos de Ilburg fundatae, duo
 allodia *Boynz* et in *Brotewiz*, aliaque bona
 et iura concessit ac confirmavit, nulla *Land-*
graviatus Thuring. et *Comit. Palat. Saxon.*
 facta mentione. Sequenti anno XXXI. idem
Henricus ad preces O. (*Ottonis*) de *Ilburc*
 fidelis sui et pro remedio animae B. (*Bodo-*
nis) fratris eius, allodium in *Luckowe* iuxta
 oppidum *Belgere* situm, quod idem B. ab ipso
 Landgrauio iure tenuerat feodali, Ecclesiae
 Sanctimonialium in *Moleberc* contulit, non
 alio quam *Misnens.* et *Orient. March.* titu-
 lo adhibito. (13) Eadem est ratio litera-
 rum, quae ann. 1233. (14) 1234. (15)
 1235. (16) 1238. (17) 1239. (18) scri-
 ptae sunt.

B

Anno

(13) Add. alias eiusd. ann. literas, quas exhibent
Opusc. Iur. Publ. l. c. §. 7. lit. a. p. 38. et HORN.
Cod. Diplom. no. V.

(14) Vid. *HORN. l. c. dipl. VI. et REINHARD. l. c.*
p. 10.

(15) *HORN. dipl. VII.*

(16) Diplomati, quod exhibet *HORN. no. VIII.* addo
 duo alia, *unum* quo Ecclesiae S. Mariae in *Grizla-*
we mansum in *Chorwere* situm, cum omni prouentu
 et vtilitate confert; *alterum*, quo Ecclesiae
S. Aefrae

Anno M CC XL. diem suum obiit Con-
radus Landgravius, ac paulo post anno 1241.
Hermannus etiam Landgravius decessit, (19)
qui-

S. Aerae in Misna, 4. mansos, fitos in villa Richenberg, quos Timo de Radeberc in Meinberi, Burggravi de Misna et hic in domini Marchionis manus resignavit, cum omni iure et omnibus pertinentiis tradit. Dat. Misne. 3. Calend. Decembr. 1235. Indict. VII.

(17) Hoc anno *Henricus Misn. et Orient. March. Portensi Monasterio* 4. mansos et dimidium in villa *Tuschwitz*, cum vinea et quibusdam fructetis, contulit. Datae sunt literae in *Lipzich* 2. Cal. Maii. ann. 1238. Indict. XI. Ad eund. ann. pertinent literae, quibus idem *Marchio* protestatur, quod *Conradus miles de Lobde*, cognomine *Puster*, Ecclesiae Sanctimonialium in *Grizlawe* 3. mansos et dimidium, cum suis pertinentiis, in superiori villa *Grizlawe* vendiderit. Datae sunt *Wizenuelis*, 4. Cal. Ian. 1239. add. *supr. no. 10.*

(18) Hoc anno datae sunt literae, quibus *Henricus D. G. Misnens. et Orient. March.* Coenobio *Cellensi* villam *Nitswaz* cum pertinentiis, contulit, subscripserunt inter testes: *Frater COVRADVS, quondam LANDGRAVIUS, HENRICVS, Comes de Schwarzenburch, etc. Theodericus Praepositus de Nuenburch, etc. Hermannus de Suseliz, Oulricus de Pach, Henricus Marschalcus, Guntherus et Rudegerus, fratres de Hügevviz, Wernherus de Ert-*
mars-

quibus superstitibus nulla spes esse poterat Henrico nostro succedendi Henrico Rasponi, nullum Jus titulos *Thur. Landgrauii* et *Comit. Palat. Saxon.* sibi asserendi. Sed nec quae his annis scriptae sunt Marchionis nostri literae, alium quam *Marchionis Misn. et Orient.* titulum prae se ferunt, (20) vt ante inuestituram

B 2

marsdorph, Hermannus Karaz, etc. et alii quam plures. Eod. ann. idem *Henricus* confirmauit monasterio *Cellensi* emtionem 5. mansorum in villa *Leine*, prohibuitque infimul, ne quis ausu temerario dictum monasterium in suis possessionibus perturbet, Testes sunt *Heidenricus Misnens.* et *Theodericus Nuenburgensis Praepositi, Burchardus, Burggrauus de Querenuorde* etc. *Otto de Ilburg, Henricus Marschalcus* et *Counradus, Camerarius, fratres de Gnannensteine, Albertus Dapifer de Burne, Guntherus de Huguuoviz, Wernherus de Ertmarrestorph* et alii quam plures. Datae sunt *Grimme* Calend. Sept. anno 1239. Indict. XII.

(19) Quod ex *historia Landgrauiorum Thur.* Cap. XLIX. monet REINHARD. l. c. p. 9.

(20) Ad ann. 1240. pertinet diploma, quod HORN. exhibet no. IX. ad ann. 1241. *dipl. X.* ab eod. editum, quibus tria addo alia, vnum quo *Henricus Misn. et Orient. March.* profitetur, litem inter monasterium *S. Mariae in Cella* et *Consules Vribergensis* oppidi compositam esse, cui inter alios testes subscripserunt *Gerhardus* Magister montium

ram *Friderici II.* ab elogio *Landgr. Thur.* et *Comit. Palat. Saxon.* satis certum sit, prorsus eum abstinuisse.

Peruenimus ad annum MCC XLII. quo Imperator *Fridericus II.* successionem in *Landgraviatum Thuringiae* et *Comitiam Palat. Saxon.* per inuestituram, quam abusuam vocant, *Henrico* confirmauit. (21) Ex eo igitur

tium, *Iohannes de antiquo monte*, *Cuneko de Ciuitate Saxonum* etc. *Henricus* Rex, et *Counradus* frater suus, *Arnoldus* de *Arena* etc. Dat. ann. 1241. 6. Idus Augusti: alterum quo tradit *Euerbar-do* Abbati et Conuentui eiusdem Coenobii pacificam possessionem, proprietatem et dominium 10. mansorum, prati et tabernae in villa *Oztroove*, quae fratres de *Zirele* eidem vendiderunt et resignarunt. Testes resignationis sunt *Meinberus* *Misnenf.* *Burggrauius* et *Hermannus* filius eiusdem, *Hermannus* de *Lodeburg*, *Meinberus* de *Vizzenburg*, *Thimo* de *Schellenberg*, *Hugo* de *Wolckenburg*, *Heinricus* *Marschalcus* et *Counradus* *Camerarius*, fratres de *Gnannensteine*: tertium quo Episcopo, Decano et capitulo *Mersëburgensi* decimas annis singulis de pago et rure villae *Leine* resignauit, quod datum est in *Wizenuels* 16. Cal. Ian. 1242. *Indiç. XV.*

(21) Literas *Friderici II.* post SCHVBARTVM, WECKIYM et LVNIGIYM sistit HORNIVS *Dipl. XII.*

igitur tempore licuisset ei forte titulis suis
inferere haec elogia, sed non inseruit, solo titu-
lo *Misnensis* et *Orientalis Marchionis* in di-
plomatibus, quae ad hunc annum perti-
nent, contentus. (22) Eadem ratione vsus
est in literis, quae anno 1243. (23) et
B 3 1245.

(22) Huc refero literas, quibus Marchio noster Ab-
bati Cellensi *Euerhardo*, eiusque Conuentui 21.
mansos in villa *Ganeck* vendidit pro 205 marcis
probatu et examinati argenti. Datae sunt anno 1242.
3. Calend. Ian. Indict. I. *Indictio* enim docet eas ad
annum 1242. non ad annum 1241. pertinere.

(23) Hoc anno *Henricus M.* et *O. M.* pro salute sua,
nec non pro remedio animae felicissimae recorda-
tionis *Constantiae*, collectalis suae, ius quod ipsi et
eius successoribus in iudiciis per bona totius Abba-
tiae *Cellensis* competiit, monasterio S. Mariae in
Cella et ibidem Deo famulantibus remisit, obtulit
et donauit. Cuius rei testes fuerunt: *Coutradius*,
Misnensis Episcopus, *Theodericus* Postulatus Nu-
enburgenfis, *Heinricus* Praepositus Misnensis,
Bernbardus Abbas de *Bouch*, *Heinricus* Prior Cel-
lensis, *Meinberus* Burggrauus Misnensis, *Vlricus* et
Otto, fratres de *Nozzin*, et alii quam plures. Datae
sunt in *Cella S. Mariae* ann. Domini 1243. Non. Iun.
Indict. I. Eodem anno idem Marchio protestatur,
quod *Henricus* de *Bolin* et *Bertoldus* filius eius,
quaedam bona in et circa *Morelowe* sita Ecclesiae
Sancti-

1245. (24) scriptae sunt. Neque alio titulo *Henricum* compellauit *Fridericus II. Imper.* in diplomate, quo donationem monasterio Cellensi ab eo factam, confirmauit anno 1245. mens. Mart. (25) Quare nescio, an idoneis documentis probari possit, quod *Celeb.* STRVVIVS asserit (26) *Henricum Illustrum*

Sanctimonialium in *Grizlawe* pro 14. marcis vendiderint, et in sua praesentia contulerint. Dat. *Wizenuels* ann. 1243. 19. Cal. Ian. Indict. II.

(24) Quam in rem allegare possum literas *Henrici*, quibus 6. maltaria filiginis in molendino *Cowertiz* et quoddam virgultum ficum apud villam *Viriz*, quae ipsius fideles Dominus *Boto de Ilbure*, et *Otto* frater suus ab ipso *Heinrico* in feodo habuerunt, et in manus eiusdem resignarunt, Ecclesiae *Dominarum* in *Mulberc* confert. Datae sunt Grimmis anno Domini 1245. III. Indict. XII. Cal. Octobr.

(25) Subscripserunt tabulis *Albertus*, venerabilis Patriarcha Antiochenus, *Bertoldus*, Patriarcha Aquilegensis, *Bernhardus*, Archiepiscopus Panormitanus, *Nicolaus*, Archiepiscopus Tarentinus, *Fridericus*, filius quondam illustris Regis Romanorum *Henrici*, *Fridericus* filius illustris Regis Castellae, Magister *Petrus* de *Vinea*, Magister *Taddeus* de *Suessa*, magnae imperialis Curiae iudices, et alii quam plures.

(26) *Dissert. de Comit. Palat. Sax. p. 15. seqq.*

stem et ante inuestituram *Friderici II.* et post eam, viuo *Henrico Raspio* titulum *Comit. Palat. Saxon.* adhibuisse; ausim potius contendere, ante huius obitum nunquam omnino Marchionem nostrum literas hoc elogio insigniuisse. (27) Neque quicquam me de hac sententia dimouent diploma- ta, quae TENZELIVS (28) et REINHAR- DVS (29) excitarunt, quibus ann. 1246. *Hen- ricus Sux. Comitem Palat.* se inscripsit. Nam si verum est, quod post autores *Bibliothecae novae Hallensis* monuit HORNIVS, ineun- te anno hoc *Henricum Raspe* vitam cum morte commutasse, facile constabit ra- tio, cur in literis, quas attulerunt Viri Clariss. aucti fuerint *Henrici* nostri tituli, neutiquam vero ex iis demonstrari poterit, dari

(27) Equidem subdubitaui olim ea de re; *Opusc. Iur. Publ. Tom. III. S. II. §. 2. et 4.* sed postquam tantam diplomatum copiam inspicere mihi licuit, plane ad- ducor in eam sententiam, superstiti *Henrico Ras- pone, Henricum Illustrem* nunquam omnino titu- los *Landgr. Thur. et Comit. Pal. Sax.* adhibuisse.

(28) TENZELIVS *Suppl. Histor. Goth. P. II. p. 626.* add. HORN. no. XIV. et *Opusc. I. P. I. c. §. 9.*

(29) Vid. REINHARD. I. c. p. 5. seqq.

dari monumenta ab *Henrico* nostro ante *Rasponis* obitum conscripta, quae *Comit. Pal. Saxon.* elogium praeferant.

Supereft, vt de vsu huius tituli post fata *Rasponis* dispiciam. Atque ne ex eo quidem tempore *Henricum Illust.* constanter illum retinuisse, quae *Celeb. STRVVII* est sententia, (30) plurimum, quae hoc elogio carent, literarum auctoritate fatis, puto, a me euictum fuit. (31) Dederam tamen *V. Cl.* in diplomatibus, quae ante ann. 1260. conscripta sunt, hos titulos inueniri. Et inueniuntur sane in omnibus, quae ante me produserant, quos allegavi *MOLLERVS, SAGITTARIVS, TENZELIVS, SCHLEGELIVS, LEVCKFELDIVS* aliique. Quae res effecit, vt sedulus illorum monumentorum indagator, *HORNIVS*, in iis, quae his annis data sunt, haec elogia nunquam non reperiri, sine dubitatione affirmaret. (32) Nunc aliter sentio, et *Henricum* his titulis, etiam

---

(30) l. c. p. 15.

(31) *vid. O. F. P. l. c. §. 10. p. 41.*

(32) *Vid. HORN. cap. 8. §. 15. p. 259. add. eiusd. Cod. diplom. no. XV. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. XXVIII. XXIX.*

etiam ante ann. LX. licet frequenter illis vsus fuerit, interdum abstinuisse contendo. Neque enim alio, quam *Misnensis et Orientalis Marchionis* elogio inscriptae sunt literae, quibus eo ipso anno, quo *Rasponem* decessisse dixi, post ejus obitum 8. mansos et dimidium, apud villam *Zekeriz* sitos, Ecclesiae dominarum in *Mulberc* contulit. (33) *Comites* quoque *Thuringiae*, qui ann. 1249. *Henrico* Illustri solenni homagio se obstrinxerunt, eumque pro vero domino et *Landgravio Thuringiae* se habituros promiserunt, nulla *Palatin. Saxon.* facta mentione, solo *Marchionis Misnensis* titulo ipsum appellant. (34) Eodem anno *Henricus* Dux *Polon.* foedus cum *Henrico* nostro iniit, in cuius tabulis *Misnensis Marchio* dicitur, ceteris elogiis omis-

C

sis.

(33) Datae sunt *Misne* anno 1246. Non. Iun. Indict.

IV.

(34) Literae hae, quas *reuersales* vulgo dicunt, passim extant, sed emendate magis, quam antea et prorsus ad authenticarum tabularum fidem bey dem Ungrund des so genannten unumstößlichen Beweises der Schwartzburgischen Immediet et aus der Historie des zur Ræmischen Kæniglichen Würde gewehlten Graf Günthers des XXI.

sis. (35) Sed et in literis, quibus *Henricus Coenobio Sanctimonialium vallis B. Mariae villam Telschwiz* ann. 1251. tradidit, (36) et in diplomate, quo eidem *Coenobio* eodem anno molendinum contulit, quod *Sifridus* de *Mugelin* in manus ipsius resignauerat, (37) non alium, quam *Misnensis* et *Orientalis Marchionis* titulum sibi sumsit. Insequentis anni 1252. duae occurrunt chartae, quae elogio

(35) In his literis *Henricus DVX POLONIAE* protestatur, quod cum *Henrico Marchione Misn.* concordauerit in hunc modum, quod ille ipsi contra fratrem suum adstare, et nunquam cum ipso concordare velit, nisi hoc fuerit ex sua conscientia et voluntate, it: quod iuuare ipsum velit, vt terram fratris recuperare possit, qua recuperata Marchioni nostro promittit ciuitatem *Crosnam*, et castrum et terram ad *Crosnam* pertinentem, aut totam terram inter *Quissam* et *Poberam*, vsque ad syluam; promittit etiam eidem centum et quinquaginta marcas auri, etc. *Henricus* contra illi pollicetur auxilia, aut personaliter, aut per suos praestanda etc. Datae sunt literae *Misne* anno 1249. 12. Calend. Maii. VII. Indiē.

(36) Datae sunt *Vridewald* 6. Cal. Iun. anno 1251. IX. Indiē.

(37) Dat. apud *Roehliz* anno 1251. 7. Id. Aug. Indiē. IX.

gio *Landgr. et Comit. Palat. Saxon.* ca-
rent, (38) quod aliis, quae eodem anno da-
tae sunt, praescriptum legitur. Desunt quo-
que hi tituli tabulis, quibus ann. 1254. *Hen-*
ricus Coenobio Sanctimonialium vallis S. Ma-
riae, prope *Mugelin*, 3. mansos sitos in villa
Bascewiz, ad resignationem militis, Johan-
nis *Kezzelbut*, iure proprietatis conce-
sit, (39) quibus tamen eod. ann. usus est in
aliis (40) et in iis quoque, quibus monasterio
C 2 *Cellen-*

(38) Prima complectitur confirmationem donationis
8. mansorum *Coenobio Sanctimonialium vallis B.*
Mariae prope *Mugelin* factae, reservata redemptio-
ne. Dat. *Misne* anno 1252. *Prid. Non. August. Indict.*
X. In altera dilecto compatri suo, *Counrado Mi-*
siensi *Episcopo* decimas quasdam in *Marchia Mi-*
siensi et *Lusicensi*, aliaque iura concedit. Datae
Misne anno 1252. *Cal. Iun. Indict. X.*

(39) Scriptae sunt *Libenthal* anno 1254. 7. *Idus No-*
vembr. XIII. Indict. Desunt etiam, ni fallor, in
der Verschreibung des Voigts von Gera, Weyda
und *Plauen gegen den Marggrafen von Meissen*,
quae ad eundem annum referenda est.

(40) E. g. in literis, quibus litem inter *Abbatem et*
Conuentum de Cella, ex vna, *Petrum, Vlricum et*
Ottonem de Nozin, ex altera parte, composuit, ex
quibus apparet, quod cum *Marchio Cholme* in pro-
uin-

Cellensi contulit 2. Talenta in villa *Schopam*
et decimam novae vineae, sitae in extrema
parte montis oppositi castro *Misnensi* contra
occidentem, quam dilectus ac fidelis suus
compater, Meinberus, Misnensis Burggravius
eidem monasterio donauerat, quas his elogiis
destitutas credidit *Consult.* REINHARDVS. (41)
Quae anno 1255. *scriptae* sunt pleraeque
prae-

---

uinciali placito praefideret, Abbas pro se et conuen-
tu, nec non milites memorati in iudicio apparue-
rint, et inter ipsos super omnibus controuersis
fuerit concordatum. Inter testes, qui cum haec
gererentur, praesentes fuerunt, commemorantur
Conradus Misn. Episc. *Henricus* maior Praepositus,
Sifridus Decanus, *Vlricus*, Praepositus in Budefin,
Christophorus Notarius Marchionis, *Godescalcus*,
Canonicus Misnensis, *Heinricus*, Abbas in Buch,
Meinberus Praefectus in Licenick, *Albertus*, Prae-
fectus in Dewin, *Otto*, Praefectus in Donin, *Bodo*
et *Otto*, fratres de Ilburc, *Vlricus* de Maltiz, *Ioan-*
nes de *Blankenstein*. Datae Id. Ian. anno 1254.
Ind. XII. Aliae hui. anni eodem ornatae elogio
leguntur ap. HORN. *Analect. ad Hist. Henr. III.*
p. 360.

(41) Vid. *Dissert. cit. p. 18.* Datae sunt hae literae
Misne in *Caminata* (non in *comitatu*, vt legit
idem V. Cl.) *Marchionis* 10. *Cal. April.* 1254. *In-*
dict. XII.

praefixos habent hos titulos, (42) qui desiderantur tamen in iis, quarum idem REINHARDVS meminit, (43) et in duabus aliis, quarum summas in margine (44) dabo, nec non in iis, quibus proximo ann. 1256. *Praeposito Abbatissae et Conuentui Sanctimonialium Ecclesiae vallis S. Mariae* 2. mansos, ab *Hartungo de Rideburc* resignatos, proprietatis iure contulit. (45)

In ceteris diplomatibus, quae ante annum 1260. conscripta sunt, *Thur. Landgr.* et *Sax. Com. Palat.* titulus vbique subiicitur

C 3 elo

---

(42) Vid. HORN. *Cod. Dipl. no. 22. 23. 24. 25.*

(43) REINHARD. *l. c. p. 18.*

(44) a) Literae, quibus *Henricus Misn. et Orient. Marchio* confert *coenobio Sanctimonialium vallis S. Mariae* prope *Mugelin* duos mansos in villa *Basgewiz* per *Wernerum de Nuendorf* resignatos.

Dat. *Misnae* anno Domini 1255. *Calend. Iul. Indiæ.*

XIII. b) Literae, quibus *Henricus Misnensis et Orient. Marchio* approbat donationem, per quam dominus *Sifridus de Mugelin*, bona sua mobilia vniuersa *coenobio Sanctimonialium vallis S. Mariae* prope *Mugelin* ita donauit, vt ea post eius obitum habeant. Dat. *Misnae* anno 1255. *Calend. Iul. XIII. Indiæ.*

(45) Datae sunt in *Suseliz* anno 1256. *Id. Febr.*

elogio *Misn. et Orient. Marchionis*, ex quibus
iis, quae aliis laudata sunt, vnicum addo, quo
notum facit *Henricus, Ottonem* militem, di-
ctum de *Gerhardesdorff*, Abbati et Conuen-
tui *Cellensi*, Cisterciensis Ordinis, partem vil-
lae, quae *Schero* dicitur, pro 250. marcis ven-
didisse, et coram se, cum in sede *Cholmensi*
in iudicio federet, cum vxoris suae, *Berchte*,
consensu tradidisse. (46) Sed nec omitte-
re possum literas, quibus *Agnes*, vxor *Mar-*
chionis nostri ann. 1258. iisdem titulis vsa est,
dum censum 21. solidorum, cum consensu so-
roris suae dulcissimae, *Margarethae*, vxoris
filii sui perdilecti, *Alberti Thur. Landgr.*
Cellensi monasterio obtulit. (47)

Ex

(46) *Datae sunt* anno 1259. 5. *Calend. Dec. Indiſt. II.*
Subscriperunt inter testes *Chunradus Misnensis* E-
piscopus, *Sifridus de Mugelin*, *Albertus dapifer de*
Burnis et alii plures.

(47) Vtitur autem hoc titulo: *AGNES* Dei gratia
Misnensis et Orientalis Marchionissa, *Thuringiae*
Landgrauia et Saxoniae Com. Palatina. Testium
nomina sunt, *Heidenricus de Foresto*, Capellanus
Dominae *Agnetis*, *Albertus Plebanus de indagine*,
Christianus de Buntense, *Heinricus de Lichtenstein*,
Camerarius dominae *Agnetis.* *Dat. anno Dom. 1258.*
Calend. Sept.

Ex iis, quae ab anno 1260. ad annum
vsque 1266. prodierunt, instrumentis, sunt
quae faciunt *Landgraviatus Thur. et Comit.
Palat. Saxon.* mentionem, sed pauca, (48)
pleraque intermittunt; quod constat ex iis,
quae sunt adducta ab aliis, (49) quibus vnum
ex pluribus, idemque ineditum, subiungo. (50)

Post

(48) Vnum, quod anno 1261. datum est, habet
HORN. Cod. Diplom. no. XXX. aliud, quod ad an. 1266.
pertinet, *idem no. XXXVI. ficit, adde Opusc. Iur.
Publ. Tom. III. p. 42. ibique WECKIVM Chron.
Dresd. p. 469.*

(49) Vid. *HORN. Cod. Dipl. no. 31. 32. 33. 34. 35. 37.*

(50) Quod exhibeo, ad historiam *Lipsiae* nostrae
pertinet. Testatur in eo *Henricus*, quod tunc, cum
terra dilecti filii sui Theoderici, in sua potestate
et dominio constituta esset, lis inter Sanctimonial-
es *S. Mariae in Lipz* et *Henricum de Talwiz* de
bonis in *Tekehviz* suborta sit, ipse autem bona
eadem eisdem dominabus adiudicauerit, memora-
taeque Ecclesiae et Sanctimonialibus ibidem Deo
famulantibus tutores et conseruatores constituerit.
Testes vero et tutores dictorum bonorum, qui
huic causae interfuerunt, sunt nobiles viri: *Hen-
ricus de Lobdeburc*, *M. de Vizenburc*, *H. de A-
mendorff*, *Otto Senior*, de *Oztrov*, *E. de Lizowe*,
et *H. de Griben*, et alii plures. Datae *Taram* 1266.
4. Non. Mari.

Post annum 1266. titulos *Landgr. Thur.*
et *Com. Pal. Sax.* prorsus deposuisse *Henri-*
cum nostrum, SAGITTARIUS (51) olim
censuit, ego non negavi, in quibusdam oc-
currere tabulis ista elogia, (52) dixi tantum
a plerisque abesse, ab editis inprimis, quae
eo tempore sola sequi mihi licuit. Itaque lu-
benter largior, in aliis quoque eos deprehen-
di, modo mihi vicissim detur, in plerisque
non inueniri, quod facile concedent, qui, quae
post haec tempora data sunt, diplomata, cu-
rate euoluent. Sed ne frustra hoc dixisse
videar, iuuabit pluribus haec persequi, et sin-
gulorum annorum habere rationem.

In literis igitur, quae ann. 1267. conscri-
ptae sunt, hos titulos non licuit mihi repe-
rire. (53) Ad annum 1268. literas, quibus
curiam

(51) Hist. Lusat. vid. HORN. *cap. 8. §. 16. p. 259.*

(52) Imo ipse prouocaui ad literas, quae anno 1268.
scriptae sunt, his titulis exornatas. vid. O. I. P. l. c.
p. 42. lit. l. add. REINHARD. l. c. p. 19.

(53) Duas exhibet HORN. *dipl. 38. 39.* quibus addam
duas alias: a) literas quibus *Henricus Mifn.* et *Or.*
March. protestatur, quod cum consensu heredum
suorum *Alberti Thuringiorum Landgrauii* et *Sax.*
Com. Pal. et Theoderici Marchionis de Landesberc,
42. Man-

curiam *Seuselitz*, Sanctimonialibus *Ord. S. Clarae*, pro clauistro, deuota donatione contulit *Henricus*, produxit integras HORNIVS, (54)

iii

42. Mansos in villis *Reichenbach* et *Probsteshagen*, quos *Conuentus* Monasterii *B. Petri Apostoli Montis Sereni* ab *Alberto* dapifero, dicto de *Burne*, comparauerunt, praedicto monasterio in placito suo prouinciali *Lomats* dederit et tradiderit. Dat. apud *Tbarantum* anno 1267. b) *litteras*, quibus idem *Henricus* profitetur, quod *curia Mifne* in aquatico castro sita, in qua *capella B. Iacobi Apostoli* est constructa, ad eandem capellam pertineat, non ad *castrense feodum*. In quibus ipsis literis *Albertus*, qui *Tbur. Landgr. et Sax. Com. Pal.* titulo utitur, recognoscit et protestatur, se a patre suo *Domino Henrico Illustr. Mifn. et Or. March.* praesentibus multis nobilibus et aliis militibus, ea, quae praemissa sunt, audiuisse et rata habuisse. Testes sunt *Comes Ernestus de Glichin*, *Comes Henricus de Honstein*, *Henricus Burggrauus de Dony*, *Iohannes Burggrauus de Wittin*, *Meinherus Burggrauus Mifnensis*, *Albertus Dapifer de Burne*, *Henricus de Waldowe*, *Conradus de Luppe*, *Iohannes et Henricus* fratres de *Siden*, et alii quam plures fide digni.

Dat. in *Taranto* anno *Dominii* 1267. 2. Idus Aug.

(54) In *Analect. ad Histor. Henr. Illustr.* p. 362. atque hae literae illae ipsae esse videntur, quarum *REINHARDVS* meminuit p. 19. *Alias* eiusd. ann. chartas

D

tas

in quibus et ipse et *Albertus, Thur. Landgr.*
et *Sax. Com. Pal.* titulo utitur, a quibus ta-
men *Henricus* in aliis, quae sequente anno
1269. datae sunt, se abstinuit. (55) Eodem
elogio carent quotquot obseruauimus diplomata,
anni 1271. (56) et 1272. (57) atque duo alia,
quae

---

ras, sed quibus haec elogia defunt, exhibet idem
HORN. *Cod. dipl. no. 40. et 41.*

(55) Vid. BEGMANNI *Hist. Anhalt. p. 166.* HORN.
Cod. dipl. n. 42. Sed et eadem elogia absunt a duo-
bus diplomatibus ineditis huius anni, ex quibus
vnum datum est ap. *Tarant 5.* Id. Aug. anno 1269.
alterum 10. Cal. Dec. eod. ann. praesentibus testi-
bus Venerab. Dom. *Wydegone, Misnensi* Episcopo,
Domino *Bernhardo, Misnensi* Decano, *Magistro*
Geuehardo, Praeposito in Hayn, *Curiae Protonota-*
rio, *Magistro Heinricho* de *Kyreberc*, *Alberto* dapi-
fero de *Burne*, *Heinrico* Camerario de *Gnanstein*,
et aliis quam plurimis fide dignis.

(56) Vid. *O. I. P. l. c. p. 42. lit. n. et p. 45.* HORN.
Dipl. 44. 45. 46. 47. 48. addo duo alia 1) datum est
Tarant per *Magistrum Geuehardum*, Praepositum
in Hayn, *Protonotarium Marchionis*, 2) *Dresdae 7.*
Id. Iul. anno 1271.

(57) Huius anni allegabimus quinque chartas: a) qua
Henricus Misn. et *Or. March.* bona, quae *Otto* de
Dobiz, et fratres eius in antiquo *Lomaz* ab ipso ti-
tulo feodali tenuerunt, et in manus eiusdem libere
resigna-

quae anno 1274. (58) et plura, quae an. 1276.
data sunt. (59)

Non

resignarunt, ob remedium animae suae, nec non quondam dilectae coniugis suae, Dominae *Agnētis*, bonae memoriae, claustro Sanctimonialium in *Seusfeliz* in proprium dat; atque cauet, ne quis villicorum suorum dictas Dominas, vel officiales earundem, in bonis eisdem impedire praesumat. Dat. in *Wilin* anno 1272. feria 6. ante Palmas. b) qua claustro Sanctimonialium in *Seusfeliz*, ob remedium animae suae, nec non quondam dilectae coniugis suae, Dominae *Agnētis*, bonae memoriae, vniuersa bona in *Cerin*, quae *Hermannus*, miles suus, de *Promeniz*, libere resignauit, tradit. Dat. in *Wilin* anno 1272. feria 4. post Festum beatorum Apostolorum *Philippi* et *Iacobi*. c) Data est *Dresdae* in domo minorum fratrum 5. Id. Iun. anno 1272. d) Qua eidem Claustro Sanctimonialium in *Seusfeliz* in proprium dat vineam, quam *Martinus Biz*, resignauit: data est *Misue* eod. ann. e) Data est *Dresden* in octaua B. *Andreae* Apostoli eod. ann. In his singulis nullum nisi *Misn.* et *Orient. March.* elogium apparet, add. *HORN. Cod. Dipl. n. 49.* et 50.

(58) Vnum datum est ap. *Tarant* 3. Non. Iun. et respicit castrum, quod *Sathan* vulgariter nuncupatur; in quo *Henricus Misn.* et *Or. March. Albertus Thuringior.* Landgr. et *Sax. Com. Pal. Theodericus* autem *Marchio de Landesberch* dicuntur,

D 2

refsi-

Non ignoro, in literis quibus *Rudolphus, Rex Romanorum*, ann. 1277. fundacionem et dotacionem monasterii in *Seuseliz*, et quicquid

testibus Magistro *Gerhardo*, Protonotario, *Alberto*, Dapifero de *Burne*, *Henrico* Camerario de *Gnanstein* et aliis quam pluribus fide dignis; Alterum *Dresde* in vigilia *B. Thomae*, praesentibus *Fratre Reinbardo*, *Abbate Portensi*, *Henrico* de *Syden*, *Fridrico Magistro Coquinae*, et aliis quam pluribus fide dignis, quo Coenobio *S. Mariae* in *Cella* 3. mansi conferuntur, quos eidem *Hugo* de *Tubenheim*, miles donavit. Et quamvis literis, quibus eodem anno *Monasterio B. Afrae Misnensis* Civitatis 8. mansos contulit, hos titulos praemissos esse affirmet *REINHARDVS p. 19.* in Authentico tamen, quod in *Archivo Dresdensi* asseruatur, illi non reperiuntur.

(59) Vid. *HORN. dipl. 51.* Carent etiam ineditae, quae datae sunt *Dresdae* *Id. Mai. 1276.* praesentibus *Alberto* Dapifero de *Burne*, *Henrico* de *Syden*, *Hermann*o de *Grunenbach*, militibus, *Domino Henrico* Plebano in *Dony*n, etc. et aliae, quibus monasterio *Cellensi* villam *Crumpach* tradidit. *Dat. Dresden* per manum *Magistri Geuehardi*, Praepositi in *Hayen*, Protonotarii, 15. *Cal. Iun.* nec non illae, quae datae sunt eod. ann. *Dresden*, praesentibus *Alberto* Dapifero de *Burne*, *Henrico* Camerario de *Gnanstein*, *Sifrido* de *Lybenbain*, *Domino Heinricho* Plebano in *Lobda* et aliis quam plurimis fide dignis.

quid *Henricus* noster, vel alii Christi fideles, eidem monasterio dederint, vel in futurum conferendum duxerint, confirmauit, *Henricum Comit. Palat. Sax.* elogio ornari; (60) sed scio etiam, in aliis, ejusdem *Rudolphi* literis, solo *Marchionis Misa.* nomine eum compelliari, (61) et ipsius *Henrici*, quae anno 1277. (62) et 1278. (63) data sunt diplomata;

D 3

(60) Datae sunt *Viennae* ann. 1277. 4. Non. *Mari.* add. REINHARD. *Dissert. l. c.* p. 20.

(61) In *literis*, quibus anno 1278. *Henrici* filium, *Friedericum*, ex *Elisabetha* de *Maltiz* susceptum, et vniuersos liberos, si quos ab eisdem parentibus procreari contigerit, in futurum ab omni seruilis, seu ministerialis conditionis respectu, de plenitudine regiae potestatis eximit, et ingenuitatis, ac liberi partus honore et titulo perpetuo insignit, vid. *Opusc. Iur. Publ. c. l. p. 42. lit. s.* et HORN. *Dipl.* 52.

(62) Huc pertinent *literae*, per quas *Henricus* monasterio *Cellensi*, in quo coniux sua, *Domina Agnes*, condita iacet, 7. marcas argenti, in moneta *Freybergensi*, testamenti nomine assignat, et ita confert, ut de istis in anniuersario memoratae *Coniugis* suae, in similia et vino *Herbipolensi*, vel aequipollente, et bonis piscibus, conuentui dicti monasterii procuratio seruiatur. Quibus subscripserunt *Hermannus de Maltiz*, *Hermannus de Tannenuelt*, *Marchionis Marschallus*, *Fridericus Magister Coquinae*, *Hermannus*

mata, nonnisi *Misn. et Orient. March.* titulum praeferre.

Ab

mannus de *Grumbach*, et alii quam plurimi, tam clerici, quam laici, fide digni. Dat. *Dresden* ann. 1277. prid. Cal. Oct. Eadem est ratio diplomatis, quo idem *Marchio* claustro in *Mublberc*, in proprium dat vnam marcā annui census et modium pisae, vnum lapidem cerae et 4. lapides sēpi, quae *Bodo* et *Otto*, fratres de *Ilburc*, eidem claustro assignarunt, et in manus ipsius Marchionis resignarunt. Dat. *Tharant* ann. Dom. 1277.

(63) Sufficiet nobis duas allegare chartas: vnam, qua *Henricus*, Dei Gratia, *Misnens. et Orient. Marchio*, Abbati et conuentui monasterii *Cellenfis* indulget, vt loco casae, in qua metallum comburi solebat, apud *Curiam Bore* sitae, et cum aliis pluribus casis, mandato Marchionis dirutae, aliam casam, cum duobus follibus, in eodem loco reaedificent, et possideant, dat. *Dresden* ann. Dom. 1278. IV. Non. Sept. praesentibus testibus, *Magistro Geuehardo*, Marchionis Protonotario, *Alberto Dapifero* de *Burne*, *Hermanno* de *Maltiz*, *Friderico Magistro Coquinae*; et aliis pluribus fide dignis: alteram, qua idem *Henricus* testatur de compositione controuersiae, inter *Capitulum Misnensis Ecclesiae* et *Hermannum* et *Albertum*, fratres milites, dictos de *Pinuwiz*, nec non *Tammonem* de *Doblin* agitatae. Dat. *Dresden* in prouinciali placito, ann. Dom. 1278. 6. Cal. Augusti, praesentibus testibus, Dominis

TICEMANNO

Ab hoc tempore omnes *Henrici* nostri
literae, quas mihi quidem inspicere licuit, ca-
rent elogiis *Landgravii Thur. et Com. Palat.*
Saxon. (64) vt non vanā mea fuerit conie-
ctura,

MANNO Iuvene Landgrauio, Ottone Burggrauio de
Donin, etc. Alberto Dapifero de Burne, Henrico
de Waldowe, etc. et aliis nobilibus et militibus fi-
de dignis.

(64) Non modo quae ditulgatae dudum sunt ab aliis,
vid. HORN. *Cod. Diplom. dipl.* 53---66; sed et in-
editae omnes. Ex pluribus, quae in manus meas
venerunt, paucas commemorabo.

(a) Quibus
Henricus villam *Gryfendorf*, quam *Reinhardus Pu-*
gil, civis in *Dresden*, nobili viro *Theoderico*, Burg-
grauio de *Aldenburg*, et hic ipsi Marchioni resigna-
uit, eiusque proprietatem in Monasterium de *Cel-*
la transfert. Dat. *Dresden*. anno 1284. 5. Cal. April.

praesentibus nobili viro *Ottone* Burggrauio de *Wy-*
bin, *Heinrico* de *Syden*, *Friderico* Magistro *Co-*
quinae, *Hermanno* de *Tannewelt*, *Adolpho*, *No-*
tario Marchionis et aliis.

(b) Quibus idem
Henricus transfert in Monasterium Sanctimoniali-
um in *Molberch* bona in villa *Cowertiz* cum iure
patronatus eiusdem villae, quae fidelis suus *Bodo*,
senior, de *Ileburgh*, eidem Monasterio donauit. Dat.
Dresden. ann. Dom. 1285. pridie Calend. Augusti.

(c) Quibus Monasterio Sanctimonialium in *Stru-*
chowe mansum, qui vulgari vocabulo *Waldbuse*
nuncupatur, tradit et confert. Dat. *Dresden*. anno
1286.

etura, qua post ann. 1268. non facile in diploma-
matibus ea reperiri, scripsi, cum inter tam
multa, quae extant, aut in archivis latent,
vix vnicum inuenire liceat, his titulis insigni-
tum. (65)

Quae

1286. 12. Cal. Octobr. (d) Quibus donat, tradit et
adiicit Monasterio B. *Afrae* in *Misna*, proprietatem
duorum mansorum sitorum in villa *Brochritz*,
aliorumque bonorum, quae eorum venditores in
nobilis viri *Meinberi*, *Misnensis Burggrauji*, hic
autem in ipsius *Marchionis*, tanquam *superioris*
Domini, manus resignarunt. *Dat. Dresden.* ann. Dom.
1286. 2. Non. Iul. (e) Quibus *Henricus M.* et *O. M.*
et *Fridericus*, *Marchio de Landsberg*, ad preces fide-
lium suorum *Alberti Dapiferi de Burnis*, senioris et
Alberti, filii eiusdem, conferunt Monasterio *San-*
ctimonialium in Molberg 6. mansos in villa *Lube-*
raze iure proprietatis cum iudicio. *Dat. Dresden*
ann. 1287. 7. Id. Mart. (f) Quibus vniuersis ad-
uocatis et iudicibus per terram suam constitutis,
mandat, et districtius iniungit, vt *Sanctimoniales*
in *Suseliz* et earundem bona et homines in nullo
contra debitum vexent, permittentes, eas *Sancti-*
moniales vti suis iuribus et libertatibus in suis bo-
nis et hominibus, quae et quos eis pietatis intuitu
donauit. *Dat. Dresden* anno 1287. in *vigilia Iacobi*
Apostoli.

(65) Vid. *Op. Iur. Publ. l. c. p. 42. lit. l.* Imo nullum
omnino, si *Rudolphi* Imperat. confirmationem
funda-

Quae verò causa fuerit, cur ab eo tempore illis, aut abstinuerit, aut rarius, quam antea, vsus fuerit *Henricus*, alii viderint, si modo ratio eorum reddi potest, quae ex arbitrio Principis et scribarum, quos tabulis conficiendis adhibuit, pependerit. Non improbableem autem est, cessionem *Thuringiae* ann. 1265. factam, praecipuam mutationi tituli ansam praebuisset. (66) *Albertus* certe post eam constanter vsus est elogio *Landgr. Thur. et Comit. Pal. Sax.* (67) *Henricus* fere nunquam. (68) Quam-

---

fundationis Monasterii in *Suseliz* excipias, quae proprie referri nequit inter literas *Henrici Illustris*.

(66) Vid. Opusc. Iur. Publ. l. c. §. 10. lit. t. p. 42.

(67) Namque statim ab hoc tempore *Albertus Thur. Landgr. et Sax. Com. Pal.* titulos assumpsit. Docent hoc *literae*, quibus protestatur, quod lis, quam *Eberherus de Salza*, suo et fratrum suorum et sororis nomine, *Abbati* et conuentui de *Porta* mouerat, secundum ordinationem et definitionem nobilium virorum, *Comitis Friderici de Bychlingen*, Senioris, *Theoderici de Vigbeche*, *Theoderici Lewinhoubt*, et ministerialium, *Bertholdi de Slotheim*, *Dapiferi*, *Bertoldi Vicedomini de Apolde*, *Gysilheri*

E

et

Quamuis enim PEIFERVS, FABRICIVS et
PAVLINI, (69) qui *Thuringiam Alberto*
ab *Henrico* traditam esse scribunt, fileant de
Saxo-

et *Hermanni Stranz*, fratrum de *Tullestere*, *Rudolfi*
de *Varila*, et *Alberti de Arnsberg*, composita sit.
Dat. ann. 1266. 3. Non. Aprilis, Indiēt. 9. Eosdem-
que constanti vsu retinuit, atque iis solis conten-
tus fuit, nisi quod ann. 1288. post obitum parentis,
titulum *Misnens.* et *Orientalis Marchiae domini* elo-
gio *Comit. Pal. Sax.* subiecerit, in duobus diplo-
matibus, quorum vnum datum est 8. Cal. Mart. al-
terum Non. Mai., quo monasterio *Cellenfi* omnia
bona, quae iusto emtionis, aut permutationis, aut
cuiuscunque conditionis titulo, a patre suo, Domi-
no *Henrico*, Illustri Principe *Misnens. March.* ac
caeteris suis progenitoribus, qui ibi conditi in pa-
ce requiescunt, compararunt, confirmat. Mox
tamen iterum resumpsit priores titulos, atque eo
ipso statim anno nouum *Misnensis* et *Orientalis Mar-
chiae Domini* elogium omisit. Filius autem illius
Fridericus, quem *Admorsum* vulgo dicunt, viuo et
superfite patre, nunc *Misnensis* et *Orient. March.*
et *Sax. Com. Pal.* nunc solo auito *Misnens.* et *O-
rient. March.* titulo vsus est, quod monumenta il-
lius temporis testantur.

(68) Si pauca excipias diplomata, quae ann. 1266.
et 1268. data sunt, de quibus dixi num. (48)
et (54)

Saxoniae Palatinatu, huic tamen, quae nunc agitur, causae satis esse potest, *Henricum*, ex quo *Landgravi* titulo abstinuit, *Comit. Pal.* etiam elogium omisisse, neque vnum sine altero adhibuisse, (70) *Albertum* quoque statim ex eo tempore vtrumque titulum coniunxisse; obuenisse hanc *Comitiam Henrico* cum *Landgraviatu* et tanquam illius accessionem; neque ostendi posse, reseruatam hanc fuisse, cum *Landgraviatus* transfret ad *Albertum*, aut ad mortem vsque ab *Henrico* possessam. (71) Solus enim titulus *Comitis Palat. Saxon.* literis *Henrici*, quas WECKIUS adduxit, (72) ann. 1266. et paucis aliis (73)

E 2

prae-

---

(69) Quos citavi *Opusc. Jur. Publ. d. l. lit. r.* add. REINHARD. p. 20.

(70) Loquor autem de literis ipsius *Henrici*. Nam in diplomate *Rudolphi* Imperatoris ann. 1277. *Henricum Comitem Pal. Sax.* appellari, nulla *Landgraviatus* facta mentione, ipse monui no. (60).

(71) Vid. REINHARD. *l. c.* p. 21.

(72) Vid. WECKII *Chron. Dresd. P. II.* p. 469. HORN. *Dipl.* 36.

(73) Quas allegavi no. (48). et (54).

praemissus, rem non conficit, cum in iisdem
elogium *Landgraviatus Thuring.* quoque
occurrat, quem nemo dixerit *Henricum* sibi
retinuisse. Ut taceam, quod ad ipsa iura Pa-
latinatus Saxonici attinet, nondum satis ex-
peditum esse, an iis omnino *Henricus* vn-
quam vsus fuerit. Sed in his vtatur per me
quisque suo ingenio, neque enim ausim quic-
quam pro certo dicere, atque iam olim pro-
fessus sum, me coniecturas tantum dare. (74)
Facile enim est in huiusmodi argumentis er-
rare, etiam cum alios falli putamus, et, quae
perperam ab iis tradita esse credimus, emen-
dare studemus. Quod apud aequos harum
rerum arbitros mihi quoque, sicubi coniectu-
ra aberraverim, ad culpae liberationem, aut
errati veniam sufficiet.

Sed diutius his immorari alia negotia
prohibent, et perueniendum tandem est ad
rem, quae mihi scribendi haec occasio-
nem dedit. Posteaquam enim *Serenis-*
simus

---

(74) Vid. quae scripsi *Opusc. Iur. Publ. d. l. §. II.*
pag. 43.

simus ac Potentissimus Dominus,
DOMINVS FRIDERICVS
AVGVSTVS, *Rex Poloniarum,*
Saxoniae Elector, Dominus meus
longe Clementissimus, post excessum
Viri de Iurisprudencia et hac Academia opti-
me meriti, **LÛDERI MENCKENII,**
parentis mei, munus *Ordinariï in Collegio*
ICTorum mihi demandavit, Professionis Pri-
mariae, quae huic coniuncta, et mihi vna
cum eo clementissime assignata est, auspicia
rite et maiorum more capienda sunt. Cui
rei, cum proximus *dies Mercurii,* qui mensis
huius *septimus et vigesimus* est, destinatus sit,
Rectorem Academiae Magnificum, Illustris-
simos Comites, Vtriusque Reipublicae Pro-
ceres grauisimos, nec non generosissimos
atque *nobilissimos Academiae huius Ciues,* et
quotquot bonis literis favent, ea qua par
est obseruantia, studio et humanitate ro-
go,

go, vt Panegyryn hanc sua praesentia ornare, et mihi, post sacra matutina, in publico solennique loco verba facturo, beneuolas aures commodare ne dedignentur, hanc singularis fauoris et amoris testificationem, cultu et obsequio, officiis, et grato animo omni tempore demerituro.

P.P. X. Calend. Decembr. Ann.

clō. lōcc. XXVI.

LITERIS IMMANVELIS TITIL

QK 9c 1337a

ML

ULB Halle

3

002 711 427

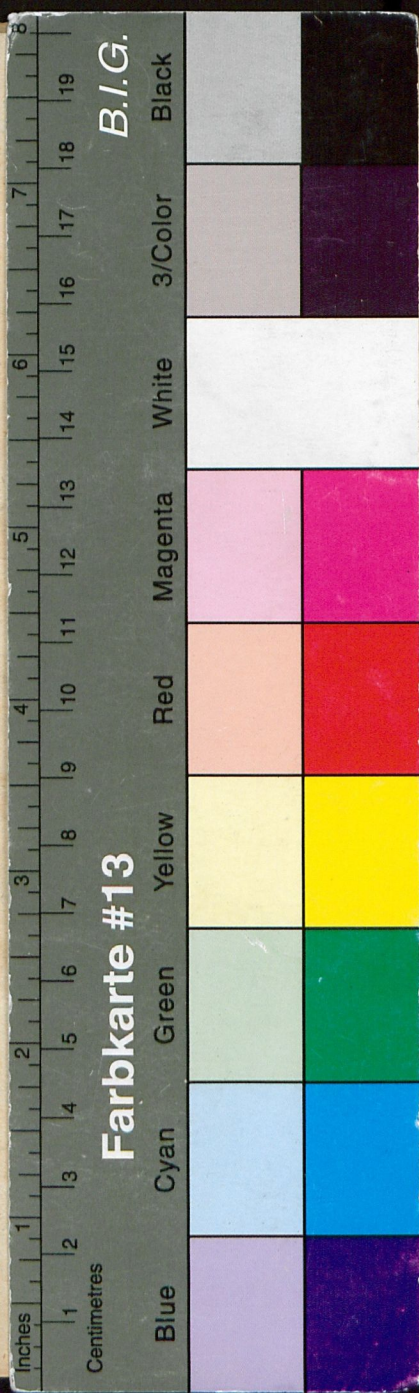

VD 18

B.I.G.

Farbkarte #13

QK. 15, 8

I, 191

RECTOREM ACADEMIAE
MAGNIFICVM

ILLVSTRISSIMOS COMITES
VTRIVSQUE REIPVBLICAE PROCERES

NEC NON

GENEROSISSIMOS ET NOBILISSIMOS
HVIVS ACADEMIAE CIVES

A D

AVDIENDAM

ORATIONEM

QVA

PROFESSIONEM IVRIS
PRIMARIAM

CLEMENTISSIME SIBI DEMANDATAM

PROXIMO DIE MERCVRII

H. L. Q. C.

AVSPICABITVR

OFFICIOSISSIME ET HVMANISSIME

INVITAT

MICH. HENRICVS GRIBNER JCTVS.

De Tit. Comit. Palat. Saxon. ex Diplom. Henrici Ill. A.